

izhaja vsak četrtek in
veča s poštnino vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 12 din.,
pol leta 7 din., četrt leta
4 din. Izven Jugoslavije
25 din. Naročnina se pošlje
na upravištvu „Sloven-
skega Gospodarja“ v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Liti se dopolnjuje do odpo-
visti. Naročnina se plačuje
vnaprej.
Telefonski interurban št. 145.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroška cesta
št. 5. Kopirski se ne vre-
tajo. Upravištvu sprej-
ma naročnino, laserate in
reklamacije.
Čez inseratno po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
evne primeren popust. Nezapri-
te reklamacije so poštnine
proste.
Čekovni račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.605.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

38. leto

Maribor, dne 21. septembra 1922

56. letnik.

Nova sestava vlade na vidiku.

Vsak trezno misleč Jugoslovan, ki gleda obče naraščajočo draginjo, brezbriznost vlade napram pomanjkanju ter lakoti po nekaterih pokrajinah in nezadovolje vseh treh plemen s sedanjimi gospodarsko političnimi razmerami v naši državi, bo moral priznati: Največ vsestranskega zla, ki ogroža našo državo na znotraj ter zunaj, je zakrivila sedanja vlada. Hočemo državo podpreti v gospodarsko političnem oziru in že vendar najti po štirih letih pot sporazuma med SHS-plemeni, potem moramo gledati na to, da zrušimo sedanji režim in postavimo h krmilu države pošteno delavne stranke in skupine.

Brezglavo postopanje sedanje vlade je doseglo že ta višek, da je začelo Pašič-Pribičevićovo mavljanje in mešetarjenje z našo politiko presedati onim, ki so še bili pred dobrim letom centralisti in so pred konstituantno pomagali rušiti doslej v naši državi najboljšo Protič-Koroščevo vlado. Občna in že opasna nezadovoljnost naroda je vzdramila precejšnje število onih politikov, ... so se ba radi Pribičevićevega centralizma oddaljili od demokratov in danes priznavajo in kličejo: Proč s Pribičević-Pašičevim centralizmom, ustavo treba spremeniti, poleg Srbov je treba zadovoljiti tudi Slovence in Hrvatje! Da se dvigajo od vseh strani kliči obsodbe proti pogubonosni centralistični politiki Pašič-Pribičevićeve vlade, nam je dokazal zbor takozvanih „javnih delavcev“, ki se je vršil v Zagrebu dne 10. t. m.

Na ta zagrebški zbor javnih delavcev je prišlo okoli 2000 odposlancev iz vrst raznih strank ter političnih skupin in kot posledica tega zbora bi naj bilo osnovanje takozvanih „Jugoslovanske zajednice“. Ta nova stranka jugoslovanskih zajedničarjev hoče stopiti v stik z vsemi onimi strankami, ki stremijo za tem, da se začne enkrat pri nas s pošteno vlado in odstrani potom upravne spremembe nezadovoljnost in nesoglasje med SHS-plemeni, katerega je od tedinjenja do danes znatno povečala ravno centralistična ustava.

Resolucije zagrebškega zbora javnih delavcev kažejo, da se bo nova stranka jugoslovanskih zajedničarjev lahko sporazumela s celotno opozicijo v boju proti sedanji vladi.

Pri pogledu na osnovanje te nove stranke pa je treba pribiti, da sta se udeležila zbora javnih delavcev v Zagrebu tudi predsednik demokratske stranke Ljuba Davidovič in predsednik narodne skupščine demokrat Ivan Ribar. Navzočnost Davidoviča in Ribarja na zagrebškem zboru nam je dokaz, da tudi ta dva glavna stebra demokratske stranke obsojata Pribičević-Pašičev režim, da hočeta pomagati zrušiti sedanjo vlado in razcepiti demokratsko stranko na pristaše: Davidoviča in Pribičevića, s katerim bodo šli tudi naši slovenski demokratje.

Ako bo sklican enkrat začetkom oktobra parlament, potem bomo videli sedaj po zagrebškem zboru z vlado kimati: Pašičeve radikale (Op.: kakor hitro bo razbita demokratska stranka, se bodo tudi radikali razdvojili na Pašičevce in Protičevce.), Pribičevićeve demokrate, Pučljeve samostojne in peščico Turkov ter

seve tudi socialne demokrate, katere imata Pašič in Pribičević vedno pri rokah kot zadnjo vladopodporno rezervo. Ravno kar omenjeni vladni skupini bi stala nasproti opozicija: Jugoslovanski klub, zemljoradniki, dr. Spahovi muslimani, Protič-Davidovičeva skupina radikalov in demokratov, nova Jugoslovanska zajednica in mogoče tudi Hrvatski blok. Ako se bo Davidovičeva demokratska skupina krepko postavila po robu Pašič-Pribičevićevemu režimu, bi bila potem opozicija dovolj močna, da prisili sedanjo vlado do odstopa.

Ostavka Pašič-Pribičevićeve vlade pa bo le tedaj sprejeta od kralja, ako bo kaj izgleda na vzpostavitev vladnega sporazuma Protič-Davidovič.

Ako se posreči sestava Protič-Davidovičeve vlade, potem bo mogoče izpeljati prihodnje volitve v znaku spremembe ustave in popolnoma drugega vladnega načina v naši državi.

Novo volitve pod volilnim geslom: V boj za avtonomno spremembo ustave, bi zblížale vsa tri SHS plemena, bi prinesle zadovolje narodu in upravno samostojnost ne samo Srbom, ampak tudi Hrvatom in Slovincem.

Pravica kršč. slov. ljudstva in višji šolski svet.

Zadnji dve leti smo se precej navadili, da delajo našemu ljudstvu krivice gospodarske, davčne in politične ter izvršujejo nad njimi nasilje in izkoriščanje pod imenom jugoslovanstva in državitvornosti. Na lepi slovenski vrt so vdrli vsled nepazljivosti in zapeljivosti nekaterih, požrešni kozli, ki sedaj vrt uničujejo zraven pa meketajo in rezgetajo, da je protidržen vsak, kdor jih hoče izgnati in motiti pri njihovem samopašnem delu, pri njihovem uničevanju in polnjevanju lastnih žepov z ljudskimi žulji.

Mladim liberalcem, dr. Žerjavu, dr. Kukovcu ter njunim tovarišem ni zadosti, da so izdali in zapravili vse, kar je slovensko in krščansko, ni jim zadosti, da so sedaj bogati gospodje z akcijami vseh mogočih bank in podjetij, kar so si pridobili na zelo čuden način. S svojimi slepimi privrženci so si ti ljudje prikrojili Višji šolski svet tako, da nima krščansko ljudstvo tam prav nobene besede in le dva zastopnika Cerkve morata zastopati tudi želje in zahteve ljudstva. Takšen Višji šolski svet je slepo orodje v rokah liberalnih samopašnikov posebej zaradi tega, ker liberalno učiteljstvo po svojih zastopnikih povsod nastopa za liberalne škrice proti krščanskemu kmetškemu ljudstvu.

Višji šolski svet noče ugoditi ljudstvu.

Posebno jasno se je videlo, da zadnjič pri seji Višj. šolskega sveta dne 7. septembra tega leta. Kanonik Vraber je predlagal, naj bodo počitnice na bivšem Stajerskem po starem, ker je to za ljudstvo najbolj pravilno in koristno. Toda tega predloga niti obravnavati niso hoteli, ker za želje ljudstva nimajo ne srca, ne uses in ne časa, pač pa so sklenili na predlog nekega zastopnika učiteljstva — neki stari liberalni nadučitelj

hodom nas je zvezin načelnik še enkrat opozoril na disciplino in jugoslovanski ponos. „Naporov poln dan je za nas“, je rekel, „toda pokazimo, da smo jugoslovanski Orli!“ Nепotrebno je bilo pravzaprav to navdušenje, vedeli smo vsi, da gre tu za čast katoličanstva in posebno za čast jugoslovanskega Orla in z njim Jugoslovanov sploh. Nobenega straha pred napori, ampak veselje in razigranost ter trdna volja, postaviti se in častno manifestirati pred svetom svoje katoliško orlovsko prepričanje je bila misel nas vseh. Prepavaje slovenske in hrvatske pesmi smo korakali po ulicah, pozdravljani od množice.

Točno ob 8 h se je začel premikati obhod po mestu, ki se je vil po ulicah eno uro daleč. Na čelu je jahal oddelek Orlov na konjih, potem so vozili kolezarji, narodne noše na konjih, žene in dekleta v narodnih nošah z zastavami katoliških ženskih društev, orlovski in orliški naraščaj (v kolikor je sodeloval ob zletnih dneh); 30. julija je bil posebej naraščajski dan, pri katerem je nastopilo 12.000 obojega naraščaja v krojih!, za njimi inozemski gostje iz Evrope: Angleži, Belgijci, Bolgari, Francozi, Holandci, Španci, Poljaki, Švicarji, Amerikanci in za temi Jugoslovani. za vsemi temi pa je nepregledna množica čeških orlov in Orlic v modrih srajcah razvrščeni po oddelkih in župah (okrožjih), za njimi nekateri civilni udeleženci in na koncu četa skautov.

Solnce je že z vso močjo pripekalo. Od tlaka in zidovja je žarela skoro neznozna vročina. Ulice so bile polne občinstva. Strumno, cel čas v pozoru je stopal zbor jugoslovanskih Orlov in Orlic, urejen v sesterostopih po četah. Množice so nas pozdravljale in nam vzklikale, majale z z robcami in z rokami. — Tu pa tam se je oglašila slovenska ali hrvatska pesem, ki jo je ljudstvo strme poslušalo. — Naprej in naprej med vzklikajočo množico z razvitimi in plapolajočimi zastavami in ob zvokih koračnic. Češkoslovaški Orli, katoliki češkoslovaške republike, katoliki celega sveta so takrat slavili zmago svojega prepričanja. Ne samo pri obhodu, vse dni so videli, da jih je velikanska množica, da katoliška zavest še ni umrla ali zaspala vkljub preganjanju in zapostavljanju. In Orli sam avangarda,

Gnus je bil to — da mora priti prof. Ivan Vesenjak v preiskavo.

Kaj je zakrivil prof. Vesenjak?

Po slovenskem Stajerskem so se vršili velikanski katoliški shodi, kjer so moške in žene, mladeniči in dekleta jasno, glasno in močito povedali, da tirjajo kot katoličani in državljani svoje pravice. Na teh shodih je govoril tudi prof. Vesenjak, kot krščanski mož in sin krščanske kmečke hiše. Vsi ogromni tisoči ste slišali, kaj je govoril in kako je govoril. Sedaj pravijo, da je nesramno hujskal proti učiteljstvu, proti državi.

Kaj se je res govorilo?

Na naših katoliških shodih smo posebej dokazali, kako skušajo rušiti in že rušijo temelje versko-nravne vzgoje. Na shodih smo odločno tirjali, da imajo o vzgoji svojih otrok odločevati starši in dokazali smo, da le krščanska, versko-nravna vzgoja usposobi človeka za poštenega člana človeške družbe in za dobrega državljanja, brezversko in liberalno sokolstvo pa ne. Ali morda ni res, da starši vzdržujejo šole? Ali ni res, da ste staršem pri krajnih in okrajnih šolskih svetih krtili in skušali popolnoma vzeti skromne pravice, ki so jih dosedaj še imeli. Ali morda ni res, da ste pri Višjem šolskem svetu uredili vse proti ljudstvu in zastopa starše iz cele Slovenije en ljubljanski Žerjavov liberalni frizer ali lasostrizec?

Svojih pravic ne damo!

Po vseh resnično naprednih in resnično kulturnih državah imajo starši vse pravice, ki jih pri nas centralistični liberalni petolizci kratijo slovenskemu ljudstvu. Mi si tudi pravice do vzgoje ne smemo dati ne vzeti, ne kršiti. Mi tudi nikdar ne bomo trpeli, da bi nam gospodarili in samoodločevali tisti, ki so plačani, da služijo ljudstvo pa bi kakor pohlevni volek moral sprejemati batine in njihovo slamo. Krščanski kmetjski starši tirjajo svojo pravico v samoupravnem smislu pri krajnih, okrajnih in višjem šolskih svetih. To je pravica pravega državljanja, pravica davkoplačevalca, pravica očeta.

Ker je prof. Vesenjak na shodih govoril samo to, kar je pošteno, prav in dobro za ljudstvo in državo, ga ljudstvo ne bo zapustilo in ne pozabilo. Dovolj zavedni in samozavestni, pa tudi izkušeni so naši ljudje, da bodo sprejeli še odločnejše boj in ščitili one, ki javno povdarjajo, kar slovensko krščansko ljudstvo zahteva. Ali mislite, da smo slovenski kmetje, delavci in obrtniki le vaši hlapeci in podložniki ali celo sužnji? Mislite, da so za nas le plačila? Motite se poklicani in nepoklicani gospodje, ako računate, da bo ljudstvo zapustilo in dalo kaznovati tiste, ki povdarjajo njegove pravice ter nesebično, pošteno vršijo svoje dolžnosti!

Naš sklep je: slovenska šola v jugoslovanski državi mora ostati slovenska in krščanska, v njej se ne bo šopiril in razpasel brezverski, sokolški duh, in o tej šoli imej krščanski oče kot državljan in davkoplačevalec glavno, odločilno besedo!

Franc Kramberger:

Orlovski zlet v Brno 1922.

V soboto 12. avgusta so prihajali neprenehoma posebni vlaki s češkimi Orli in Orlicami ter množico civilnih zletnikov. — Obenem so se vršile na zletišču tekme za nižji in višji oddelek. Udeležili so se jih Čehi, Jugoslovani, Amerikanci in Francozi. Belgijci se jih niso udeležili, ker imajo svoj sistem za vaje. Tekmi je prisostvovalo na tisoče in tisoče občinstva na tribunah. Bile so zelo hude ter je šlo za mednarodne sloves; vsi tekmovalci so bili izborno pripravljani. Kljub temu so Jugoslovani oz. Slovenci (kajti tekmovali so le odseki slovenske podzveze) odnesli v višjem oddelku prvo mesto, v nižjem pa prvi dve mesti. — Pokazale so pa te tekme, da bo borba za mednarodno prvenstvo v telovadbi, ki je bila določena na ponedeljek, zelo zelo huda. — V soboto popoldne je bila glavna skušnjava za nastop v nedeljo. Zvečer je vladala po mestu tajnostna tišina, v zraku je ležalo nekaj, kar je napovedovalo veličastvo prihodnjega dneva.

Nedelja, 13. avgusta, glavni zletni dan. Precej hladno jutro nas je zbudilo iz spanja. Ni še izšlo solnce, polmrak je vladal po mestu. Ob pol 5. uri smo vstali. Nekako hlastno se je pripravljaval vsak in oblačil, vsak je hotel biti prvi gotov, vsi smo bili nestrpni v nekem tajnostnem pričakovanju. Ob 5.45 uri smo se zbrali na trgu pred cerkvijo. Solnce je vzhajalo temnorumeneno ter se dvigalo ravno nad stolno cerkvijo brnsko in zdelo se je, kakor, da je cerkev ožarjena od neke posebne svetlobe. — Živahno je postalo po brnskih ulicah. Množice Orlov in Orlic so korakale z vseh strani z zastavami in godbami na čelu na zbirališče, ki je bilo na česti ob mestnem parku Lužaukaht. Neštete množice ljudstva so se zgrinjale od vseh strani v mesto in valovile po ulicah. — Hiše so bile okrašene z zastavami, nekatere z zelenjem, tramvajski promet je bil po ulicah, po katerih je šel sprevod, ustavljen.

Ob pol sedmih smo odkorakali na zbirališče. Pred od-

predstraža katoličanstva, je videl tiste dni uspeh svojega dela in užival sladko zavest, da vrši svojo dolžnost.

Ob pol 11. uri smo prišli na zletišče. Tribune so zasedle množice ljudstva, telovadišče samo so napolnili Orli in Orlice ter narodne noše. V godbenem paviljonu desno-zapadne tribune je bil postavljen oltar, pri katerem je služil sveto mašo ob asistenci škofov papežev nuncij nadškof Micara. Pred tribuno so se postavile zastave in prapori, ki jih je bilo 260. Orgle je nadomeščala pomnožena vojaška godba, mašno pesem je pela vsa množica. Nekaj nad vse veličastnega je bilo to petje, ki se je dvigalo iz stotisoč grl proti jasnemu, vročemu poletnemu nebu. Velečastna pesem zahvale je bila, zahvala za vse dobro in lepo, kar nam je dalo nebo, obenem pa glasna prošnja k Stvarniku: Daj nam mir in zavetje, daj nam srečo tukaj in potem tam pri sebi. — Solnce se je bližalo poldnevu in sipalo radodarno svoje žarke na nas in vso krasno okolico. — Povzdigovanje. — Stotisoč in stotisoč zemljanov poklekne, glave se sklonijo, roke skesano trkajo na prsa, srca izgovarjajo nemo prisego: Tvoji smo, Tvoji hočemo ostati do konca. — In kakor olajsane po tej zaobljubi vstane množica in poje naprej pesem poveljevanja Stvarniku Bogu. — Rašel veter je zapihljal in nam hladil od solca ozarena lica, obenem pa odnašal slavospeve čez grice in hribovje v daljavo po češkoslovaški zemlji, kakor, da bi hotel oznaniti vsem, ki niso bili navzoči trenutek, ko so se množice poklonile in zaobljubile svojemu Kralju.

Po maši je papežev nuncij Micara blagoslovil prapore češkoslovaškega in jugoslovanskega Orla in prapor, ki so ga Amerikanci poklonili češkoslovaškemu Orlu. Po blagoslovitvi je bila slovesna zaprisega na prapore. Predsednik češkoslovaške orlovske zveze br. dr. Stanek je narekoval prisego in za njim jo je ponavljala vsa množica. Stotisoči so dvignili roke in prisegli, da se hočejo z vsemi svojimi duševnimi in telesnimi močmi boriti za Njega, ki je začetek in konec vsega. Nepopisno lep je bil pogled ta trenutek na zletišče, naši voditelji, škofje, so imeli solze v očeh in marsikateri je jokal veselja in navdušenja. Sveta

VSEM KRAJNIM ŠOLSKIM SVETOM, KI SO V ROKAH SLS.

Pozivamo vse krajne šolske svete, v katerih imajo pristaši SLS večino, da ne dovolijo nobenega solda za naročenje liberalnih listov, zlasti ne za «Učiteljskega Tovariša». Če bi bil kredit že dovoljen, ga v prihodnji seji prekličite. Nadalje priporočamo, da vsi krajni šolski sveti dovolijo in naroče glasilo krščansko mislečega učiteljstva, «Slovenskega Učitelja». Vsem krajevnim organizacijam SLS naročamo, naj pazijo na to, da bodo vsi naši krajni šolski sveti — in teh je več kot dve tretjini — zgorajšnjo naročilo izpolnili. —

Tajništvo SLS v Mariboru.

Zopet novi davki!

«Slovenski Gospodar» je že opetovano dokazal, da sedanja vlada — demokrati in samostojni — ne zna druga nego zapravljati in narekovati nove davke. Od kar je Pucelj v vladi in sedi poleg demokratov; Zerjava, Kukovca, Kumanudija, Pribičevića, prihajajo vsak teden novi blagodari v obliki novih davkov, novih bremen nad naše ljudstvo. Ali ni tako?

V seji zakonodajnega odbora v Beogradu dne 16. septembra je finančni minister, velik demokrat in Puceljev sodružnik pri razmetavanju milijonov, dr. Kumanudi predložil vladni zakonski načrt o novih neposrednih (direktnih davkih). Značilno je, da poslanci «Samostojne», ki sedijo v vladni večini, se za ta zakonski načrt niso prav nič brigali. Ureditev davka, kakor jo predlaga Kumanudi, bo kmetsko ljudstvo strahovito zadel.

Na kmeta in ljudstvo na deželi sploh bodo naložena po tem načrtu taka bremena, da bo ječal pod njimi in stokal.

V zakonodajnem odboru je srbski kmet (zemljoradnik) Lazič ugovarjal, da tak načrt ne spada pred zakonodajni odbor, ampak mora o njem obširno razpravljati narodna skupščina. Poslanec Slovenske ljudske stranke g. Tone Sušnik je v imenu Jugoslovanskega kluba ostro nastopil proti novim davčnim predlogom ter izjavil, da zakonodajni odbor ni upravičen sklepati o takih dalekosežnih davčnih bremenih. Ta vladni predlog spada najprvo v finančni odsek, ki naj ga potem predloži celi narodni skupščini. V tej davčni predlogi gre za že obstoječe davke ter za izenačenje davkov. Med davki, ki naj se izenačijo, so obsežni tudi davki, ki jih pokrajine stare Avstro-Ogrske niso poznale. To velja posebno za davek na premoženje. Pri tem vprašanju je treba previdno postopati, ker ta nova davščina bo hudo zadelo posebno našega malega kmeta, med katerim bo vzbudila silno razburjenje. Naš mali kmet že sedaj težko živi ter se mora zadolževati, da more plačevati dosedanje davke. Kmet veliko težje prenaša neposredne ko posredne davke. Zato je treba celo stvar temeljito premisliti, predno se kaj podobnega sklene. Treba je varovati našega kmeta. Sicer pa vse kaže, da stojimo pred važnimi političnimi spremembami; bliža se čas, ko dobimo svoje avtonomne dežele. Ko to pride, bodo posamezni deželni zbori itak imeli priliko odločevati o novih davkih. Dotlej pa naj se ves načrt izvrši v finančnem odseku. Za vladni predlog so govorili vladni poslanci, na kar je bil predlog sprejet od večine. — Proti so glasovali zastopniki Jugoslov. kluba in zemljoradnikov.

In čuj ti slovenski kmet: Ne enega poslanca od Samostojne ni bilo, da bi govoril ali glasoval proti. Mermolja in Drofenik raje verizita in hodita po banketih. Pa saj vemo, kako je: Proti ne smeta govoriti in gla-

sovati, ker sta plačana od vlade. To se je videlo pri vseh takih zadevah. Na primer pri 100 milijonskem posojilu so prišli vsi samostojni poslanci glasovati za — vlado; celo kujajoči se Urek je bil telegrafično poklican. Drofenik je glasoval za manevre, Pucelj je podpisal naredbo o davku na vozove, o novih taksah, o zvišanju desetka od 1 in pol odstot. na 5 odstot. in tako dalje. Na shodih pa samostojni sladkomilo govorijo, kako «skrbijo» za kmeta.

Prišel bo «Kmetijski list» pa bo pisal, da je dr. Korošec kriv novim davkom. Mermolja se bo pri Sv. Marjeti penil, da so klerikalci krivi teh nesreč. Dobnik bo sladkomilo pridigoval o dobrotah, ki jih deli Samostojna, Drofenik pa bo hvalil Pucelja in Pašiča. No in zakaj ne bi bil slovenski kmet zadovoljen s takimi priprošnjiki!

Same dobrote, sam blagoslov prinašajo samostojneži od vladnega korita. A veste za koga: Za sebe! — Mermolja je pričiganil v naše kraje, sedaj je milijonar. Urek je bil na robu propada, danes «špila» bogataša, Pucelj je pred volitvami bil popolnoma skrahiran, a letos je ženin hčerko in dal 100.000 kron dote. Drofenik in Dobnik sta prej komaj dihala, a danes sta si iz beograjskih korit nabasala, kar se je dalo. Ti slovenski kmet pa dobivaš nove davke.

Komur se še ne bodo odprle oči!

Iz poglavja o naši prehrani.

Letošnja žitna trgovina je nekako v zastoju vsled pomanjkanja denarja in vsled prometnih potežkoč. — Prometne težkoče so tako silne, da ne ovirajo samo prevoza prehrane, ampak tudi povišujejo pomanjkanje denarja, ker so veliki mlini in žitni trgovci nakupili velike množine raznih žit, ves žitni nakup plačali prodajalcem naprej, a sedaj ne morejo žita prevažati po železnicah. Obstaja že res velika opasnost za popolen zastoj v žitni trgovini radi mučno občutnega pomanjkanja denarja in radi prometnega zastoja. Radi ravnokar navedenih vzrokov nastaja vedno večja napetost med kupnimi in prodajnimi cenami in se plačuje za ponujeno žitno robo vsaka, še tako visoka cena.

V zadnjem času se razglša po časopisju, da so bile že večje količine ameriške koruze nakupljene za gladno Dalmacijo. A vkljub uvozu ameriške koruze v Dalmacijo ne bodo padle cene, ker so začeli razni žitni trgovci in špekulanti ponujati slabo koruzo nekoliko ceneje ali vsaj po isti ceni, kot je dobra iz Amerike.

Naš ministrski svet sam je ugotovil, da gladujejo revnejši sloji po Hercegovini, Crni gori, Sandžaku ter Dalmaciji in naprosil upravitelja velikanske državne veleposesti Belje, znanega socijalnega demokrata Antona Kristana, da bi on s te posesti preskrbel s prehrano vojsko in pasivne kraje.

Glede državne posesti Belje pa je izjavil sam trgovinski minister Vilović, da je pričakovala vlada letos ob Belja 4000 vagonov žita, a v resnici so našli samo 260 vagonov. Od ostalih pridelkov je vrglo Belje 120 vagonov ovs, 400 vagonov sena, a te količine bi zamogle zadostovati komaj kot prehrana vojaških konj, istotako bi beljska pšenica k večjemu lahko prehranila vojaštvo, ostali gladujoči narod v naši državi pa ne bo mogel dobiti po zagotovitvi trgovinskega ministra od Belja prav ničesar. Edino, na kar še upa vlada na jesen od Belja, bi bilo 400 vagonov sladkorne repe in še le proti spomladi večje število svinj ter masti.

Ako stoji glede prehrane in žetve že tako slabo na skoro nepregledni posesti v Belju, ki leži v eni naših najbolj rodovitnih pokrajinah, kako žalostne so še le prehranjevalne razmere po naših drugih krajih, ki imajo od Belja slabšo in ne tako rodovito lego.

in pripovedovanjih ne more ustvariti slike in občutiti tistega, kar navdaja človeka ob takih prilikah. Teško je tudi najti besede, ki bi vsaj približno povedale vse to. Lepo je bilo, nad vse lepo je bilo to valovanje teles pri izvajanju prostih vaj. 4200 telovadcev je ob zvokih godbe izvajalo proste vaje, cel čas v vzornem kritju in ravnanju, sedaj v izpadih, sedaj v čepenju, potem spet v stegnjenju in skrčeni težni opori na tleh, enkrat roke v odročenoju, potem predročenoju in spet v vročenju — ne, ne da se popisati! — Množica nastopajočih in lepota izvajanja je dvestotisoče ljudi navdušila, ki niso štedili s pohvalnim ploskanjem.

Nastopile so članice 3600 po številu, ki so izvajale težke proste vaje v vzornem kritju.

Na orodju je nastopilo 26 vrst. Najbolj so ugajale vaje Jugoslovanske gvezdne vrste na bradlji.

Francozi, Belgijci in Belgijčanke so nastopili s svojimi prostimi vajami. Posebno so ugajale težke vaje Belgijcev in strogo zdravstvene vaje Belgijčank. Francozi so izvajali težke proste vaje, vendar z nezadostno ubranostjo in natančnostjo.

Teško je opisati vse vtise in občutke, ki so polnili srca stotisočere množice gledalcev. Slika za sliko, utis za utisom, vsi veliki in močni, neposredno drug za drugim, so navdušili množice. — Navdušenje in veselje je sijalo vsem z obrazov ob razhodu in to veselje in navdušenje so raznesli telovadci, telovadkinje in gledalci med češkoslovaško ljudstvo, po svetu.

Po javni telovadbi se je razvila prisrčna zabava na zletišču. Godbe so igrale, plesali so narodne plesne, Znanci so se našli in pogovarjali o nastopu. — V razstavnih prostorih so ljudje kupovali razglednice in fotografije od nastopa, ki so bile eno uro po nastopu že izgotovljene in jih pisali domačinim. Zivahno vrvenje je vladalo po vsem zletišču, ki je bilo krasno razsvetljeno do 8. ure ure zvečer. Do 9. ure so se množice razšle, in kmalu je zavladal mir po mestu. Člani in članice so se podali v stanovanja, tu so se pogovarjali o nastopu in uspehu dneva pozno v noč so njih utrujene oči zaspane.

Ponedeljek 14. avgusta: Na vsežgodaj zjutraj so se začele

Trgovinski minister je nadalje izjavil, da bi glede prehrane pasivne kraje zamogla oteti pred opasnim gladom samo rekvizicija živil, ki pa ni predvidena niti po ustavi, niti po kakem drugem zakonu. Zabrana in omejitve žitnega izvoza iz naše države po mnenju trg. ministra ne bo v veliko od pomoč pasivnim krajem, ker bodo vsled zabrane izvoza žitni špekulanti pokupili cel producenta žito po nižji ceni, te pokupljene žitne zaloge bodo poskrili, čakali na ugoden trenutek, ko se bodo žitne cene dvignile, bodo vrgli potem te zaloge na žitni trg in bogzna koliko profitirali pri prodaji.

Glede grozeče nam lakote v letošnji zimi ter spomladi dolži vlada vedno železniškega ministra, ki vedno daje samo prazne obtožbe, da bo dal na razpolago dovoljno število vagonov in lokomotiv, a tega še danes ni storil. Pri vsem pritisku na železniškega ministra, da zapre enkrat za blagovni promet zagrebški kolodvor, potem progo Sisek in nato zopet Brod itd.

Kljub slabi letošnji žetvi bi se dobilo pri nas vsaj za zimo dovolj žita, saj ga po Vojvodini naravnost ponujajo, a vlada pri vseh od nje uprizorjenih prehranjevalnih posvetovanjih ni ukrenila ničesar, da bi se odvišno vojvodinsko žito pokupilo in odprenilo v gladujoče pasivne kraje. Vsaj na zimo bi pri nas ne gladovala prav nobena pokrajina, ako bi hotela vlada z vendar enkrat urediti železniški promet.

Vsi poljedelski stropkovnjaki, ki poznajo poljedelske razmere v naši skoz in skoz agrarni državi, se enoglasnega mnenja, da je letošnji glad ter pomanjkanje prehrane v nekaterih pokrajinah naše države edinole sramota za sedanjo — brezbržno vlado.

Da ne bo poleg Herceg-Bosne, Dalmacije in Sandžaka letošnja zimo osobito na spomlad gladovala tudi Slovenija, se bo morala, da to prepreči, pobrigati Ljubljana, ker Beograd doslej tozadevno ni in ne bo storil gotovo ničesar. Letošnja zimo in spomlad pa bomo na železnicah preizkušali vsaj nekaj tudi mi Slovenci. Koliko nesreče so nam prinesli s centralizmom demokratije in samostojni.

Naša zborovanja.

Shod dr. Korošca v Celju. Prihodnje nedeljo, dne 24. septembra ob 9. uri dopoldne se vrši v Celju v veliki dvorani Narodnega doma shod Slov. ljudske stranke za ves celjski in laški okraj. Spored: Ob 8. uri v župnijski cerkvi sv. maša s cerkvenim govorom za može (dr. Hohnjec). Ob 9. uri shod v Narodnem domu. Govorijo poslanci: dr. Korošec, Krajnc in dr. Hohnjec.

Sv. Barbara v Haložah. Prihodnje nedeljo, dne 24. septembra po rani maši se vrši pri g. Reiherju shod Slovenske ljudske stranke za Haloze. Govorita poslanec Fr. Žebot in urednik Januš Golec. Haložani iz domače in sosednih župnij v nedeljo k Sv. Barbari.

Krščansko misleči obrtniki so zborovali v nedeljo 17. septembra v Mariboru v Gambrinovi dvorani. Nismo mislili, da ima naša stranka med obrtniki toliko vrlih pristašev. Dvorana je bila popolnoma zasedena. Na shodu so bili navzoči in so govorili trije poslanci: dr. Hohnjec, Skoberne in Žebot, trije člani Trgovske in obrtne zbornice: Ogrin, Stupan in Lancič ter mnogo odlični predstavniki obrtne ter trgovske stranke. Nastopil je načrt, da krščansko misleči obrtniki po vseh okrajih organizirajo okrajne Obrtne zveze. Obrtniki, ki želijo, da se v njih okraju ustanovi Obrtna zveza, naj pišejo predsedniku mariborske Obrtne zveze slikarskemu mojstru g. Ivanu Lorber (Vetrinjska ulica št. 3). Po shodu so si udeleženci ogledali obrtno razstavo.

mednarodne tekme, ki so trajale do 11. ure popoldne. Vođa jih je načelnik Jugoslovanske orlovske zveze brat dr. Peterlin. Vsi narod, ki so se jih udeležili, so postavili svoje najbolje, zato je bila tekma huda. Zmagal pa je Jugoslovanski Slovenec br. Ivo Kermavner, načelnik Orlovske podzvezde Ljubljana. Drugo mesto si je pridobil nek Svicar. — Vsak ki je tekmoval za prvenstvo, je moral pokazati na vsakega orodju tudi vaje, ki jih je sestavil sam. V vseh vajah se posebno odlikoval prej omenjeni Svicar, ki je izvajal neverjetno vratolomne vaje (bradlja).

Tekmam je prisostvovalo nebroj občinstva. — Drugi, ki jim niso prisostvovali, so si ogledovali znamenitosti Brna in mesto samo. — Jaz sem si ogledal s skupino Jugoslovanske Špilberk z znamenitimi bivšimi ječami, kjer je umrl italijanski pisatelj in pesnik Peliko (njegov spomin so proslavili Italijani lani s tem, da so obiskali njegov grob) in kjer je bil zaprt znameniti hrvatski baron Trenk. Celica, kjer je bil zaprt Trenk, je še ohranjena, ravnotako verige in okovi. Špilberka je krasen razgled na mesto in okolico. Glavni del mesta je na severovzhodni strani Špilberka. Proti jugovzhodni strani se razprostirajo griči, ki spominjajo na Slovenske gorice. Proti jugovzhodu je ravnina.

Ker sem imel popoldne v «kasarni» službo, si nisem mogel ogledati celega mesta. Videl sem še v grobnici kapacinski cerkve truplo barona Trenka in trupla raznih menihov, katerih so nekateri več ali manj slavni v češki zgodovinski literaturi. — Pogled na te okostnjake je pravzaprav grozljiv. Vendar so vsi dobro ohranjeni, vključno dolgem času (200-500 let), ki je odhital čez nje.

Popoldne je bil nastop dijaškega Orla in sicer 1200 dijakov. Sploh je bil čeli ponedeljek posvečen večinoma dijaštvu, ki je imelo ta dan na več krajih svoja zborovanja. Nastop samega nisem videl. Dijakinj je nastopilo 800, ki so izvajale po godbi simbolične proste vaje: «Tri dobe češke zemlje». Te vaje kažejo v slikah vso zgodovino Češkoslovaške od prihodnih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda pa do konca svetovne vojne, do svobode. Na sredini telovadišča so postavili veličansko živo sliko, ki je predstavljala misel: Mladina streš kvišku, k nebu!

je bila ta prisega, posebno nam Orlom, ki smo jo tem bolj občutili, ker smo prisegli na svoj prapor, da se hočemo z njim na celu boriti do zadnjega, za vse, kar je lepo in dobro, da se hočemo boriti za pravico, da hočemo braniti vse in vsakogar pred krivico, da hočemo ostati Orli, zvesti Bogu in domovini. — Objela sta se oba prapora, češkoslovaški in jugoslovanski, sklenila s tem pobratimstvo za vse tiste, ki jim bosta simbol, in s tem sta sklenila nerazdružljivo vez med slovenskimi in hrvatskimi in češkoslovaškimi Orli, med češkoslovaškim in jugoslovanskim katoliškim ljudstvom, pobratimstvo tudi med vsemi Češkoslovaki in Jugoslovani.

Ob 3. uri popoldne se je začela javna telovadba. Celo popoldne so se valile množice na zletišče in napolnile tribune in stojišča pred njimi do zadnjega. Vstopnice so bile razprodane že ob 2h in seči so morali po rezervnih.

Točno ob treh je z desnega godbenega paviljona veličastno zadonela slavna fanfara ter naznanila začetek nastopa. Skoz vrata na južni tribuni je prikoralala kolona telovadcev po 16 v eni vrsti, za njo druga in tretja in četrta, vse v krasno kritih vrstah. V sredini telovadišča se je prva kolona cepila in korakala deljeno v dveh novih kolonah proti desnemu in levemu kotu, druga kolona je korakala naravnost, tretja na levo in četrta na desno. Potem so se telovadci razvili v krasnem rajalnem pohodu v obliki križa in zvezde do razstopa k prostim vajam. Lep, nepopisno lep je bil ta pogled na to množico krepkih postav v telovadnih oblekah, povsod, kamor je pogledalo oko v vzornem kritju. Koliko je bilo tu mlade sveže moči, pripravljene za boj, mlade, sveže energije za napore in delo v boju za resnico in pravico in za svobodo katoliške cerkve.

Raz načelnikega odra je vodil nastop načelnik CSO. Zagorelega obraza, bliskajočih oči, vendar miren, brez najmanjšega znaka kake nervoznosti ali nesigurnosti je dajal znamenja z zastavo in povelja zraven njega stoječemu trobentaču. Zategnjen, valovajoč in lepo doneč glas trobente je pripomogel k veličastvu nastopa. Pri prvih klicih so se nehote obrnile oči vseh proti trobentaču.

Kdor še ni videl velikih nastopov, ta si po raznih opisih